

Miljø- og Fødevarerklagenævnet

Sendt elektronisk via klageportalen

Vingsted, den 25-06-2026

KLAGE

Klage over Kolding Kommunes afgørelse om dispensation efter Naturbeskyttelsesloven til punktoprensning på 2 strækninger af Kongeåen

Danmarks Sportsfiskerforbund (DSF) påklager hermed Kolding Kommunes afgørelse af 16. juni 2026 (sag nr. 25/15447) om dispensation fra Naturbeskyttelsesloven til oprensning og afgravning af sandaflejringer i Kongeåen.

Retligt grundlag

Efter Naturbeskyttelseslovens § 3 er søer, moser, heder, enge, overdrev og vandløb beskyttet mod ændringer i deres tilstand.

Efter § 65, stk. 2, kan kommunen kun meddele dispensation, hvis "særlige forhold taler for det", og kun når indgrebet ikke forringer de naturmæssige værdier eller medfører en forringelse af tilstanden for det beskyttede naturområde.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har i flere afgørelser fastslået, at dispensation kun kan meddeles til naturforbedrende tiltag (bl.a. afgørelse fra Ikast-Brande Kommune, j.nr. 21/04315).

Det følger endvidere af Miljø- og Fødevarerklagenævnets praksis, at vurderingen af, om der kan meddeles dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3, skal ske på baggrund af det konkrete projekt og dets dokumenterede virkninger. Dispensationen skal derfor kunne begrundes i de forhold, der foreligger på afgørelsestidspunktet.

Klagepunkter

DSF hæfter sig særligt ved det første vilkår i afgørelsen "*Der oprenses således at vandføringsevnen svarer til vandføringsevnen i det nye forslag til en teoretisk skikkelse for det kommende regulativ for Kongeåen.*", samt sætningen senere i afgørelsen "*Der vil maksimalt blive fjernet aflejringer således, at vandføringsevnen genoprettes.*".

DSF tolker dette således, at kommunen ønsker at forbedre vandføringsevnen i forhold til den nuværende situation og den naturtilstand vandløbet har indfundet sig i.

DSF bider også mærke i, at Kolding Kommune ikke har kendskab til, at der i nyere tid er foretaget oprensninger af den pågældende strækning.

Afvandingshensyn som hovedformål

DSF har været i dialog med Kolding Kommune og spurgt ind til om de henvendelser, der refereres til i afgørelsen, havde karakter af bekymringer for afvandingen, eller bekymringer for tilsanding af gydegrus mv., herunder miljømålene.

Kolding Kommune har bekræftet at bekymringerne er af mere afvandingsmæssig karakter.

DSF henviser til en lignende sag og klagenævnsafgørelse fra 14. februar 2024, sag nr. 21/04315, hvor en dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 3 til oprensning af beskyttet vandløb, ændres af klagenævnet til et afslag, bl.a. med følgende begrundelse:

"Flertallet i Miljø- og Fødevareklagenævnet har desuden lagt vægt på, at der i sagen ikke er oplysninger om, at det ansøgte har til formål at tilgodese andre end jordbrugsmæssige og privatøkonomiske hensyn, som ikke i sig selv kan begrunde en dispensation. Det forhold, at der er tale om et offentligt vandløb, hvor kommunen som vandløbsmyndighed er forpligtet til at foretage vedligeholdelse i henhold til gældende vandløbsregulativ, kan derfor efter flertallets vurdering ikke føre til et andet resultat. Det samme gælder det forhold, at der er søgt om oprensning til regulativmæssig bund."

I lyset af ovenstående klagenævnsafgørelse er det DSF's umiddelbare vurdering, at der ikke er det rette hjemmelsgrundlag for at træffe den afgørelse Kolding Kommune har truffet i sagen om Kongeåen, idet en afgravning ønskes foretaget for at tilgodese afvandingsinteressen, og samtidig ikke er understøttet af forebyggende tiltag, som fremadrettet kan reducere behovet for opgravninger. Dvs. der i dispensationen ikke er indbygget en varig naturforbedrende effekt i kombination med opgravningen. Fx i form af et sandfang, eller sandfang i tilløbene, som kommunen vurderer fører sand ud i vandløbet, eller andre tiltag, der reducerer sediment tilførsel til vandløbet i oplandet.

Dispensation bygger på usikre forudsætninger

Kommunen anfører, at en del af sandet sandsynligvis stammer fra tilløb, og at det eksisterende sandfang ikke er tilstrækkeligt stort, og at Kommunen vil undersøge om det nuværende sandfang kan laves større.

Det er DSF's grundlæggende opfattelse, at der ikke kan meddeles dispensation til et destruktivt indgreb i et beskyttet vandløb, blot med henvisning til intentioner om senere naturforbedring. I dette tilfælde en udvidelse af det eksisterende sandfang. Naturbeskyttelsesloven forudsætter, at naturforbedringen er en integreret del af projektet på afgørelsestidspunktet – ikke noget, der eventuelt kan ske på et senere tidspunkt.

Tilsvarende er det DSF's opfattelse, at det er problematisk i en afgørelsessituation, at kommunen lægger et måske fremtidigt regulativ til grund for behovet for afgravning i afgørelsen. Et regulativ, som endnu ikke er vedtaget, gør grundlaget for dispensationen usikkert.

DSF lægger også til grund for klagen, at der i afgørelsen ikke er foretaget en analyse, eller undersøgelse af om problemet, der søges løst ved opgravning, kan løses på andre, mindre naturødelæggende og indgribende måder. DSF mener også at der mangler dokumentation for, at oprensningen er nødvendig af naturhensyn.

Fx nævner Kolding Kommune at sandet har flyttet sig siden opmålingen i 2018. Dvs. sandet kan selv flytte sig, evt. med hjælp af manuel skånsom grødeskæring, nedstrøms til et evt. sandfang, hvilket er en væsentlig mere skånsom metode overfor vandløbets dyre og planteliv.

Desuden mener DSF at:

Opgravning er et destruktivt indgreb

Uanset opgravningens udstrækning er opgravninger i vandløb et meget destruktivt indgreb i et naturområde, og vil, uanset om det er lange strækningsopgravninger eller punktopgravninger, ændre tilstanden i det beskyttede vandløb. Både der hvor der bliver gravet og sandsynligvis også på nedstrøms liggende strækninger, idet man ved opgravning også igangsætter en erosion og frigivelse af sediment, som føres nedstrøms.

Opgravninger harmonerer ikke med miljømålene i vandløbet, idet vegetation, fisk, smådyr mv. ikke kan undgås at blive opgravet. Vandløbet "nulstilles" på strækningen, der opgraves.

DSF mener, at sandproblemer i vandløb skal løses på anden måde end via strækningsopgravning, og ved anvendelse af mindre destruktive indgreb end gravning direkte i vandløbet.

Sandproblemer bør løses ved kilden

Sandproblematikker bør som udgangspunkt løses ved kilden, enten i form af dyrkningsfrie bræmmer langs vandløb, på de steder, hvor terræn skråner og tilfører overfladevand med sediment til vandløbet. Og/eller ved at etablere sandfang på drænledninger og ved udløb af rørlagte vandløb. Sekundært, og som en sidste mulighed, etablering af strategiske sandfang direkte i vandløbet, så unaturlig stor sandvandring og tilsanding af sten og grus i vandløbene standses eller reduceres.

Der findes en række mindre destruktive metoder til at standse og undgå sandvandring og bundhævninger i vandløb, og DSF mener at disse bør anvendes i beskyttede og målsatte vandløb i stedet for destruktive opgravninger, der fjerner flora og fauna og nulstiller vandløbet på den opgravede strækning.

Det handler også om rettidig omhu, så sandtilførsel og sandvandring standses, så strækningsopgravninger ikke er nødvendige.

Forholdet til miljømålene

DSF mener desuden, at opgravninger i vandløb, som betegnes som "sædvanlig vedligeholdelse", kan være i strid med miljømålet. Ifølge Naturbeskyttelsesloven kan denne type vedligeholdelse gennemføres uden dispensation, da den har til formål at fastholde vandløbets eksisterende tilstand.

Hvis vandløbets tilstand ikke opfylder miljømålene, vil sådanne opgravninger kunne fastholde vandløbet i en ugunstig tilstand og dermed direkte hindre opnåelsen af de fastsatte miljømål. Det rejser spørgsmålet, om kommunen ikke er forpligtet til at undlade at udføre "sædvanlig vedligeholdelse", når den modarbejder opfyldelsen af miljømålene – særligt i tilfælde, hvor det drejer sig om opgravninger, hvor Kolding Kommune bør finde og anvende andre alternativer til at håndtere sandproblematikken, end strækningsopgravninger. I den forbindelse kan DSF henvise til Miljøstyrelsens høringsnotat af vandområdeplanerne 2021-2027, side 525, der omhandler vandløbsvedligeholdelse. Dele af Miljøstyrelsens høringssvar er gengivet i bilag 1 med DSF's fremhævninger.

Afsluttende bemærkning

Opgravning af sandet fører ikke til målopfyldelse. Der bør som minimum, sammen med tilladelsen til opgravning, laves et samlet restaureringsprojekt/projekt som tager hånd om sandproblematikken i et samlet projekt og på én gang.

Med venlig hilsen

Torben Hansen

Natur og Miljøkonsulent

Danmarks Sportsfiskerforbund

Skyttevej 5 – 7182 Bredsten

Mobil: 5434 0524

E-mail: tha@sportsfiskerforbundet.dk

Bilag 1 Uddrag fra Miljøstyrelsens høringsnotat af vandområdeplanerne 2021-2027, side 525 og 526

Miljøministeriets bemærkninger: Miljøministeriet skal hertil bemærke, at vandløbsvedligeholdelsen ikke indgår som et selvstændigt virkemiddel. Det er kommunerne der, som vandløbsmyndighed for offentlige vandløb, konkret vurderer, om der skal ske mere eller mindre vedligeholdelse, herunder om vedligeholdelsen er foreneligt med den beskyttelse, der i øvrigt gælder for natur og miljø. Kommunerne forvalter vandløbene i henhold til vandløbsloven og de fastsatte regulativer, og denne forvaltning må ikke føre til en forringelse af vandtilstanden eller hindre, at vandløbet når sit miljømål.

Det betyder, at kommunerne i overensstemmelse med vandløbslovens § 1, stk. 2, skal sikre, at fastsættelse og gennemførelse af foranstaltninger efter vandløbsloven sker under hensyntagen til bl.a. den beskyttelse og de mål, som følger af lov om vandplanlægning, herunder navnlig miljømålsbekendtgørelsen. **Kommunerne skal derved som vandløbsmyndighed af egen drift sikre, at vandløbsregulativene, herunder vedligeholdelsen, ikke forhindrer de mål, som fremgår af bekendtgørelsen.** Vurderer kommunerne, at det på den baggrund vil være nødvendigt at revidere regulativene, vil miljøvurderingslovens regler skulle iagttages. **Lov om vandplanlægning og tilhørende bekendtgørelser er en implementering af vandrammedirektivet og bl.a. vandløbsloven vil skulle fortolkes og administreres i overensstemmelse med direktivet tilsvarende øvrig EU-lovgivning. Det følger også af § 8 i indsatsbekendtgørelsen. Det betyder bl.a., at afvandingsforanstaltninger kun kan opretholdes og gennemføres, hvis det er i overensstemmelse med EU-retten.** Reglerne i lov om vandplanlægning om mindre strenge miljø-

Miljøministeriet / Vandområdeplanerne 2021-2027 / Høringsnotat **525**

mål, udpegning af kunstige eller stærkt modificerede vandområder og nye ændringer af vandområdernes fysiske karakteristika kan dog i et vist omfang muliggøre bl.a. afvandingshensyn, der ikke kan forenes med hensyn til vandmiljøet. Muligheden for nye ændringer er beskrevet nærmere i afsnit 7 i udkast til vejledning om indsatsbekendtgørelsen, som har været i høring sammen med udkast til vandområdeplanerne. Ved spørgsmål om opretholdelse af eksisterende anvendelser ved fastlæggelse af mindre strenge mål og/eller udpegning af kunstige eller stærkt modificerede vandområder skal Miljøstyrelsen kontaktes.

Hvis kommunerne vurderer, at det er nødvendigt at reducere vandløbsvedligeholdelsen i overensstemmelse med vandløbslovens § 1, stk. 2, vil der som udgangspunkt ikke efter vandløbsloven være krav om erstatning til lodsejere for eventuelle tab. Forbedringer af vandløbssystemenes fysiske forhold som følge begrænsning af eller undladelse/ophør med sædvanlige vedligeholdelsesaktiviteter som omfattet af vandløbslovens § 27, stk. 2, udgør efter Miljøministeriets vurdering ikke vandløbsrestaurering som omhandlet i vandløbslovens § 37 (eller vandløbsregulering efter § 16), selv om ændringen i vandløbsforvaltningen på sigt kan føre til ændringer af vandløbsskikkelsen og som følge deraf vandføringen. Det vil derfor efter omstændighederne kræve opdatering af vandløbsregulativets bestemmelser om vandløbsskikkelse eller vandføringsevne og vedligeholdelse at etablere ændringen, men bestemmelserne om vandløbsrestaurering i vandløbslovens kapitel 8 (eller bestemmelserne om vandløbsregulering i kapitel 5) vil ikke finde anvendelse, herunder bestemmelserne om erstatning for tab.

Det vil være vandløbsmyndigheden der ud fra de konkrete omstændigheder vurderer vandløbslovens krav til en ændring af vandløbsvedligeholdelsen. Der vil kunne klages over vandløbsmyndighedens afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Spørgsmål om konkrete vandløbsforhold, vandløbsforvaltning efter vandløbsloven og foreneligheden med vandplanlægningen, herunder tilstands- og vurderingsgrundlag, kan som altid rettes til Miljøstyrelsen.